

22.06.2015

Olje- og energidepartementet

Høringsnotat

Forslag til endringer i Forskrift i medhold av oreigningslovens § 5 om rett til å gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep

1. Høringsnotatets hovedinnhold

Olje- og energidepartementet fremmer i dette notatet forslag til endring i forskrift av 2. juni 1960 Nr. 1 *Forskrift i medhold av oreigningslovens § 5 om rett til å gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep* for § 2 nr. 50 – 54.

Forslaget innebærer overføring av ekspropriasjonsmyndighet til NVE i de tilfellene der NVE fatter vedtak eller gir pålegg i medhold av eksisterende vassdragskonsesjoner eller lov eller forskrift, og hvor tiltaket medfører behov for ekspropriasjon av tilleggsarealer.

2. Delegering av myndighet etter oreigningsloven

2.1 Gjeldende rett

I vassdragsreguleringsloven gir konsesjon til en vassdragsregulering konsesjonæren rett til samtidig ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til gjennomføring av tiltaket, jf. §16.

Vannressursloven har ikke egen hjemmel for ekspropriasjon. Her gir oreigningsloven § 2 hjemmel til nødvendig ekspropriasjon. Etter forskrift av 2. juni 1960 til oreigningsloven følger det at samme forvaltningsorgan som gir konsesjon også kan fatte vedtak eller gi samtykke til ekspropriasjon.

Det er imidlertid en del typetilfeller der NVE har myndighet til å gi pålegg og godkjenninger som kan medføre behov for ekspropriasjon av tilleggsarealer, men hvor direktoratet ikke har hjemmel til å gi samtidig vedtak om eller samtykke til ekspropriasjon.

For det første er NVE gitt myndighet til å pålegge bygging av terskler, biotopjusterende tiltak eller opprenskninger i vassdrag med hjemmel i gitte konsesjoner. Ved slike pålegg kan det oppstå behov for ekspropriasjon av tilleggsarealer til for eksempel tipper, anleggsveier og riggplasser. Tilsvarende spørsmål kan oppstå etter revisjon av konsesjoner hvor det settes nye eller endrede vilkår som gir grunnlag for pålegg.

Videre har NVE myndighet til å gi pålegg om oppgradering eller ombygging av eksisterende damanlegg i medhold av damsikkerhetsforskriften. Et slikt pålegg vil kunne medføre at plasseringen av dammen endres, eller at det av andre grunner oppstår behov for ekspropriasjon av tilleggsarealer enten midlertidig under anleggsperioden eller permanent. I slike tilfeller har NVE praksis for å ikke kreve ny konsesjon ettersom det allerede foreligger en konsesjon. Slike pålegg kan også gjelde anlegg som ikke er konsesjonspliktige.

Endelig kan spørsmålet oppstå ved opprustning og utvidelse av eksisterende kraftverk hvor tiltaket ikke utløser konsesjonsplikt, jf. vannressursloven § 18, men hvor det er behov for tilleggsarealer i form av riggplasser, tipper, anleggsveier m.v. Slike opprustings- og utvidelsesprosjekter (O/U) er gjerne knyttet til eldre anlegg og konsesjoner.

Ny arealbruk som nevnt ovenfor vil, som hovedregel, ikke være vurdert i forbindelse med den opprinnelige vassdragskonsesjonen. Ettersom ekspropriasjon er et inngripende vedtak,

vil ikke det opprinnelige konsesjons- og ekspropriasjonsvedtaket kunne benyttes også overfor nye arealer. Her har de berørte grunn- og rettighetshaverne ikke hatt anledning til å uttale seg. Vassdragsreguleringsloven § 16 er så tett knyttet til konsesjonsbehandlingen, at bestemmelsen ikke kan sies å gi selvstendig hjemmel til å treffe ekspropriasjonsvedtak ved senere behov for tilleggsarealer med utspring i pålegg eller ikke-konsesjonspliktige O/U-tiltak. Vassdragsreguleringsloven vil derfor, som hovedregel, ikke hjemle ekspropriasjon i disse tilfellene.

Oreigningsloven § 2 nr. 50 – 54 gir hjemmel til ekspropriasjon til senking av grunnvannsnivået, vannkraftproduksjon, tiltak for ferdsel og transport i vassdrag, vern mot flom eller utrasing i vassdrag og øvrige vassdragstiltak. Det er disse hjemlene som normalt vil være aktuelle i tilfellene beskrevet ovenfor.

Av forskrift av 2. juni 1960 til oreigningsloven (endret 6. april 2001) følger det at det organ som gir konsesjon etter vannressursloven har ekspropriasjonsmyndighet, mens myndigheten ligger til fylkesmannen der tiltaket kan iverksettes uten konsesjon. Den aktuelle forskriftsbestemmelsen lyder:

I medhold av § 5 blir rett til å gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep etter § 2 delegert slik:

[...]

§ 2 nr. 50 – 54: til det forvaltningsorgan som gir konsesjon etter lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann. Dersom tiltaket kan iverksettes uten konsesjon eller etter konsesjon fra kommunen, skal myndigheten ligge til fylkesmannen.

I de nevnte tilfellene hvor tiltak har vært satt i verk i medhold av gitte konsesjoner eller etter pålegg i medhold av lov eller forskrift, har altså NVE myndighet til å pålegge tiltaket, men ikke til å gi ekspropriasjonstillatelse. Dette betyr at både NVE og fylkesmannen langt på vei gjør samme type vurderinger av et tiltak, med den økte ressursbruken det medfører.

2.2 Departementets forslag

Vedtaket om ekspropriasjon innebærer en interesseavveining som tilsvarer den som foretas ved vurdering av konsesjonsspørsmålet. Både vassdragsreguleringsloven og vannressursloven legger derfor opp til samtidig behandling av konsesjonsspørsmålet og nødvendige ekspropriasjonsvedtak.

De samme hensynene til samordning, helhetsvurderinger og mulighet for samtidighet gjør seg gjeldende i de tilfellene hvor det oppstår behov for ekspropriasjon av tilleggsarealer på grunn av nye tiltak eller pålegg i medhold av gitte konsesjoner eller lov eller forskrift.

Departementet foreslår derfor at myndigheten til å gi ekspropriasjonstillatelse til nødvendige tilleggsarealer i disse tilfellene bør ligge hos NVE med klageadgang til departementet.

Departementet foreslår derfor følgende endring i forskrift av 2. juni 1960 Nr. 1 *Forskrift i medhold av oreigningslovens § 5 om rett til å gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep (endringer understreket):*

I medhold av § 5 blir rett til å gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep etter § 2 delegert slik:

[...]

§ 2 nr. 50 – 54: til det forvaltningsorgan som gir konsesjon etter lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann eller som har myndighet til å godkjenne planer eller pålegge tiltak i medhold av gitte vassdragskonsesjoner, lov eller forskrift. For andre tiltak skal myndigheten ligge til fylkesmannen.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Med dette forslaget vil fylkesmannen få færre saker om ekspropriasjonstillatelser til behandling, noe som vil gi en viss innsparing av ressurser til saksbehandling. NVE vil overta behandlingen av disse sakene. Det økte ressursbehovet dette vil medføre hos NVE vil være marginalt ettersom direktoratet allerede i dag foretar en grundig vurdering av de aktuelle tiltakene som utløser behov for ekspropriasjon.

**Forslag til endring av forskrift av 2. juni 1960 Nr. 1
*Forskrift i medhold av oreigningslovens § 5 om rett til å
gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep***

I

I forskrift av 2. juni 1960 Nr. 1 *Forskrift i medhold av oreigningslovens § 5 om rett til å gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep* gjøres følgende endring:

§ 2 nr. 50 - 54 skal lyde:

til det forvaltningsorgan som gir konsesjon etter lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann *eller som har myndighet til å godkjenne planer eller pålegge tiltak i medhold av gitte vassdragskonsesjoner, lov eller forskrift. For andre tiltak skal myndigheten ligge til fylkesmannen.*

II

Endringen trer i kraft fra (...)